

Calea cea nouă și vie în Locul Preasfânt - Comentariu la Epistola către Evrei

Capitolul 11

*„Iar credința este siguranța celor sperate, o convingere despre lucrurile viitoare.
Pentru că prin aceasta au primit mărturie cei din vechime.” (11.1,2)*

În aceste versete nu găsim o definiție completă a credinței, ci una din însușirile ei: o referire la puterea ei și la lucrarea ei, căci ea este lucrătoare și plină de putere în sufletul celui drept (neprihănit). Ea face viitorul să devină prezent și ce este nevăzut să devină vizibil. Exact aceasta este puterea credinței. Ea este realizarea lucrurilor sperate, ca și cum le-ai ține deja în mână. Inima credincioasă trăiește în certitudinea existenței reale a lor. Credința vede ce este ascuns. Cu privire la cele nevăzute ea ne dă aceeași certitudine pe care noi o avem despre lucrurile văzute. Credința ne arată substanța lucrurilor care încă nu au devenit vizibile.

Afirmația, că „cel drept (neprihănit) trăiește prin credință”, este consolidată în acest capitol prin exemple, luate din toată perioada de timp a Vechiului Testament. Ultimul exemplu este Hristos, Inițiatorul și Desăvârșitorul credinței (capitolul 12).

Deci cei din vechime au primit mărturie prin credință că ei posedau buna plăcere a lui Dumnezeu. Problema cea mai mare a credincioșilor evrei era să se desprindă de lucrurile vizibile ale unei religii orientate spre carne (firea pământească). Era greu pentru ei să înțeleagă, că ei trebuiau să trăiască pe pământ ca străini, prin aceea că ei trebuiau să-și îndrepte privirea credinței spre lucrurile cerești și nevăzute și spre Persoana lui Hristos în glorie. De aceea în acest capitol li se arată că această viață de credință, la care ei au fost chemați, și comportarea, în care această viață se arată, nicidecum nu erau ceva nou, ci de la început a caracterizat viața și comportarea celor drepti.

La sfârșitul capitolului 3 din epistola către Romani apostolul spune: „Noi socotim că omul este îndreptățit prin credință”, și apoi în capitolul 4 arată în exemplele lui Avraam și David, că îndreptățirea prin credință nu era ceva nou. Aici în epistola către Evrei vedem ceva asemănător. Capitolul 10 se încheie cu explicația, că viața creștinului trebuie să fie o viață de credință, și capitolul 11 dovedește pe bază de multe exemple, că aceasta a caracterizat totdeauna viața celor drepti (neprihăniți).

*„Prin credință pricepem că lumile au fost întocmite prin Cuvântul lui Dumnezeu,
astfel că cele văzute n-au fost făcute din cele care se arată” (11.3).*

Primele șapte versete constituie un întreg și conțin mai multe adevăruri importante. Mai întâi este amintită creația. Este foarte remarcabil că crearea universului este prima realitate cu care credința este legată. Creația este prima comunicare a Dumnezeului nesfârșit și atotputernic în domeniul celor mărginite, în „cele făcute”. Cum poate fi ea înțeleasă? Omul cult precum și omul fără instrucție niciodată nu vor înțelege că cele văzute au rezultat din cele nevăzute, adică din lucruri care nu pot fi percepute cu simțurile, deci că universul trebuie să fi luat naștere din cele nevăzute. În reflecțiile lor intelectuale ei consideră cauza din cele existente. De aceea ei nu ajung niciodată la marea cauză fundamentală, ci ajung la concluzia că lumea ar fi existat dintotdeauna. Credinciosul însă se bazează pe revelația lui Dumnezeu: „La început Dumnezeu a creat cerurile și pământul”. El înțelege și recunoaște „că lumile”,

deci universul întreg, „au fost întocmite prin Cuvântul lui Dumnezeu”. Credința înțelege această acțiune atotputernică a Cuvântului creator. Ei îi pare totul simplu și ușor, deoarece ea introduce pe Dumnezeu.

În această credință în Dumnezeu-Creatorul avem întrucâtva baza pentru ceea ce urmează, căci această minune este pentru credință ceva mare, care depășește toate celelalte minuni. Este a acțiune impunătoare a atotputerniciei, care din nimic scoate la iveală toate lucrurile. Acest prim exemplu este nu numai credința într-un Dumnezeu Creator, ci și credința în atotputernicia Cuvântului Său.

„Prin credință, Abel I-a adus lui Dumnezeu o jertfă mai bună decât Cain, prin care a primit mărturie că este drept, Dumnezeu mărturisind despre darurile lui; și prin ea vorbește el încă, deși a murit” (11.4).

Vedem apoi în exemplul lui Abel un suflet care se apropie de Dumnezeu prin credință. Păcatul se interpusese. Dar cum putea omul să se apropie de Dumnezeu? Pe baza celor petrecute în grădina Eden, din care părinții lui au fost alungați, probabil și prin hainele din blană, cu care Dumnezeu i-a îmbrăcat, Abel a înțeles că între el și Dumnezeu trebuia pusă o jertfă, și că trebuia să aibă loc moartea, judecata asupra păcatului, pentru ca el să poată găsi har înaintea lui Dumnezeu. Prin credința în necesitatea divină de a judeca păcatul, el s-a apropiat de aceea de Dumnezeu cu o jertfă, care a fost plăcută lui Dumnezeu. Și odată cu jertfa Dumnezeu a primit și pe acela care a adus jertfa. Prin această credință Abel a primit mărturia că este drept, că era în posesia unei dreptăți corespunzătoare lui Dumnezeu. Dumnezeu a dat mărturie despre darurile lui, ele Îi erau plăcute, și odată cu jertfa a fost primit și Abel ca persoană.

Tot așa este și cu noi. Jertfa lui Abel era un model al jertfei lui Hristos, a Mielului fără cusur și fără pată. Această jertfă, sacrificiul lui Hristos, care S-a jertfit pe Sine fără pată lui Dumnezeu, a fost primită de Dumnezeu. Prin credința în Domnul Isus noi ne apropiem de Dumnezeu și suntem primiți de El, așa cum a fost primit Domnul Isus Însuși.

Abel, cu toate că între timp a murit, vorbește încă. Credința lui vorbește, jertfa lui vorbește, chiar și moartea lui vorbește. Exemplul credinței lui, prezentat pe primele pagini ale Sfintei Scripturi, a vorbit și va vorbi până la sfârșit.

„Prin credință, Enoh a fost răpit, ca să nu vadă moartea; și nu a fost găsit, pentru că Dumnezeu îl răpise; pentru că, mai înainte de răpire, a primit mărturia că era plăcut lui Dumnezeu. Iar fără credință este imposibil să-I fii plăcut, pentru că cine se apropie de Dumnezeu trebuie să creadă că El este și că-i răsplătește pe cei care-L caută” (11.5,6).

După Abel urmează Enoh în seria martorilor credinței. El a trăit cu Dumnezeu trei sute de ani prin credință, ca un om ceresc pe pământ. El a trecut printr-o lume păcătoasă, căreia i-a vestit judecata (Geneza 5.22; Iuda 14,15). Această viață cerească, roadă a credinței, care realizează existența și prezența lui Dumnezeu, conduce în puterea ei și prin harul lui Dumnezeu pe Enoh nu prin moarte și printr-o încheiere deosebită a vieții: El este mutat din lumea aceasta, fără să trebuiască ca el să vadă moartea. Este cruțat să sufere sentința de moarte rostită asupra omului păcătos. El a trăit viața lui Dumnezeu și a trăit cu Dumnezeu.

Acum el merge la Dumnezeu, în puterea vieții lui Dumnezeu, care este mai presus de moarte. Scriptura atribuie răpirii sale credința: „Prin credință, Enoh a fost răpit, ca să nu vadă moartea”. Deci Duhul Sfânt pune modul de viață cu Dumnezeu prin credință în legătură cu sfârșitul unei astfel de vieți. Sfârșitul este rezultatul credinței, care a lucrat acest mod de viață al părtășiei intime cu Dumnezeu.

Enoh „a primit mărturia că era plăcut lui Dumnezeu”; el a trăit fiind conștient de aceasta, deci în savurarea părtășiei lui cu El. Oamenii păcătoși, în mijlocul cărora se afla, erau fără îndoială de altă părere. Pentru Dumnezeu el era plăcut, dar el dispăcea oamenilor. Dar ce importanță are aceasta? Să plăci lui Dumnezeu este mult mai bine! Să fi dependent de Dumnezeu, să te încrezi din inimă și pe deplin în El, aceasta este ceea ce Îl onorează și în felul acesta ești plăcut pentru El. Căci „fără credință este imposibil să-I fii plăcut”. Deci prin credință se trăiește în părtășie cu Dumnezeu. Ești plăcut Lui și în afară de aceasta ai răsplătire de la El.

Ca să te apropii de Dumnezeu este nevoie să crezi că El este. Prin aceasta nu este vorba de o convingere rațională. *Inima* trebuie să înțeleagă pe Dumnezeul viu și adevărat, pe Dumnezeul dragostei, care Se interesează de noi și care răsplătește pe oricine Îl caută. Aceasta este o fericire care rezultă din acordul venit din partea Lui.

„Prin credință, Noe, după ce a fost divin înștiințat despre cele nevăzute încă, fiind cuprins de teamă, a pregătit o corabie pentru salvarea casei lui; prin aceasta a condamnat lumea și s-a făcut moștenitor al dreptății, cea potrivit credinței” (11.7).

Noe, al treilea martor dinaintea de potop ales de Duhul Sfânt, ne este prezentat ca alt exemplu de credință. În mijlocul unei lumi care se crede în siguranță și se ocupă cu afacerile și plăcerile ei (Luca 17.26,27), Noe, „după ce a fost divin înștiințat despre cele nevăzute încă”, crede Cuvântul lui Dumnezeu, care vestea judecata și nimicirea oamenilor păcătoși (Geneza 6.13). Credința lui înțelege ceea ce încă nu se vedea: judecățile lui Dumnezeu, care au influență asupra conștiinței lui. Totodată el crede că va putea scăpa de nimicire prin mijlocul oferit lui de Dumnezeu. El construiește corabia, în ciuda tuturor batjocurilor de care a avut parte. Însă credința lui perseverează în timpul celor 120 de ani de îndelungă răbdare a lui Dumnezeu, fără să obosească. Prin faptul că a procedat în felul acesta el, pe de o parte, s-a salvat pe sine însuși și casa lui, și pe de altă parte prin aceasta el a condamnat lumea. El era un predicator al dreptății (2 Petru 2.5), al dreptății lui Dumnezeu față de lume. El însuși însă a devenit moștenitor al dreptății, cea potrivit credinței. El a crezut pe Dumnezeu, ca Avraam, și aceasta i-a fost socotită ca dreptate (Romani 4.3). Dreptatea lui Dumnezeu a făcut din el un moștenitor al lumii noi, după ce el a fost cruțat prin har de judecata care a nimicit lumea veche.

Rezumând deci, în primele șapte versete găsim ca subiecte și rezultate ale credinței următoarele: în primul rând *creația*; apoi, după căderea în păcat a omului, un simbol, *salvarea*. După aceea, ca roadă a acestei salvări, *o umblare cerească*, care conduce la cer, și după aceea o *mărturie evidentă față de lumea care merge în întâmpinarea judecății*.

Aceste șapte versete vorbesc și despre credința în Cuvântul lui Dumnezeu, despre credința în jertfa ispășitoare, despre credința în părtășia cu Dumnezeu, care este un Răsplătitor al celor

care Îl caută, și despre credința care conduce la mărturie despre dreptatea lui Dumnezeu împotriva unei lumi vinovate.

De asemenea se mai poate spune: Abel este un exemplu al credinciosului care a fost salvat prin jertfa lui Hristos, Enoch, un tablou al credinciosului care, salvat fiind în lumea aceasta, trăiește viața lui Dumnezeu în lume și este răpit în glorie înainte să vină judecata. În Noe vedem apoi un tablou al rămășiței iudaice din ultimele zile, care trebuie să treacă prin judecăți, dar care va fi păzită de Dumnezeu în aceste judecăți și astfel ajunge în Împărăția de o mie de ani.

*„Prin credință, Avraam, când a fost chemat, a ascultat, ca să iasă spre locul pe care urma să-l primească de moștenire, și a ieșit, neștiind unde merge. Prin credință a locuit temporar în țara promisiunii, ca într-o țară străină, locuind în corturi, cu Isaac și Iacov, împreună-moștenitori ai aceleiași promisiuni ...”
(11.8.9)*

După ce capitolul nostru ne-a prezentat până aici credința, care recunoaște și înțelege atât existența unui Dumnezeu Creator, cât și trăiește principiile statornice ale relațiilor lui Dumnezeu cu oamenii, acum ne sunt prezentate unele exemple care arată credința ca principiu al ascultării, al încrederii, al răbdării și al puterii de acțiune. Să observăm că Duhul Sfânt aici nu amintește nimic altceva despre martori decât numai acțiunile credinței. El nu amintește de slăbiciunile lor, de greșelile lor sau de lipsa de credință, pe care ei în alte situații din viață le-au arătat probabil.

Însă în timp ce Duhul lui Dumnezeu ne prezintă aceste exemple ale credinței, totodată El le explică și arată imboldurile lăuntrice, despre care Vechiul Testament nu spune nimic. El prezintă nu numai felul în care credința lor a pătruns instinctiv în lucrurile nevăzute și care vor veni, ci leagă de aceasta lucruri care în timpul acela erau puțin clare și de înțeles pentru sufletul lor.

În primul rând găsim exemplul lui Avraam, tatăl credincioșilor. Prin credință și el a apucat lucrurile nevăzute și care vor veni. El a ascultat de chemarea divină, fără să fi știut ceva despre situația și natura țării unde va merge. Dumnezeu l-a trimis în țară fără aceste informații, ca s-o posede: „a ieșit, neștiind unde merge”. Să observăm că credința dă naștere totdeauna la ascultare, o ascultare necondiționată, și anume fără obiecții ale minții. Ajuns în țară, pe care trebuia s-o primească ca moștenire, Dumnezeu i-a spus că El va da țara aceasta urmașilor lui (Geneza 12.7). Lui personal Dumnezeu nu i-a dat moștenire în ea nici cât să-și pună piciorul (Faptele Apostolilor 7.5). Chiar și locul unde voia să îngroape pe Sara a trebuit să-l cumpere (Geneza 23). Țara era deci o „țară a făgăduinței”, și Avraam, care a apucat această făgăduință, a trăit în ea ca într-o țară străină și a locuit ca străin și pelerin în corturi, cu Isaac și Iacov, comoștenitori ai acestei făgăduințe, pe care Dumnezeu le-a reînnoit-o (Geneza 26.3; 28.13,14).

„...pentru că aștepta cetatea care are temelii, al cărei meșter și ziditor este Dumnezeu” (11.10).

Avraam aștepta „cetatea care are temelii, al cărei meșter și ziditor este Dumnezeu”. Deoarece pe pământ el nu a primit nimic, în afară de făgăduința pentru urmașii lui, credința

lui Avraam, care se baza de nezgduit pe Dumnezeu, s-a ridicat spre lucrurile mai alese, spre lucrurile spirituale, cerești și statornice, care urmau să vină. Acolo nu vor mai fi corturi de pelerin slabe, ci o cetate, ale cărei temelii le-a pus Dumnezeu Însuși. El Însuși le-a pregătit pentru acești oameni ai credinței, El este Meșterul Zidar, căci El a făcut planurile potrivit cu hotărârile Sale. El este creatorul ei, căci El Însuși a ridicat-o, pentru ca ea să rămână statornică de nezgduit. Ce răsplătire a credinței! Ce siguranță! Cât de mult depășește ceea ce Dumnezeu a pregătit pentru ai Săi, toată imaginația lor! Credința se bazează pe harul puternic al lui Dumnezeu și așteaptă cu încredere ceea ce El a pregătit în cer pentru preaiubiții Lui.

„Prin credință și Sara însăși a primit putere pentru întemeierea seminței și dincolo de vârsta potrivită, pentru că L-a socotit credincios pe Cel care a promis. De aceea, și dintr-unul singur și acela aproape mort, au fost născuți o mulțime ca stelele cerului și ca nisipul fără număr de pe țărmul mării.” (11.11,12)

Exemplul despre Sara este foarte bătător la ochi. Știm din Geneza 18.10-15 că la început ea a arătat necredință față de făgăduință. Însă după aceea a triumfat credința asupra îndoielii din ea. Ea a recunoscut că făgăduința a venit cu adevărat de la Dumnezeu, și această credință a devenit în ea, care era sterilă și prea înaintată în vârstă ca să nască un copil, izvorul puterii, ca să întemeieze o sămânță: „L-a socotit credincios pe Cel care a promis”. În felul acesta credința în Acela care este credincios devine și în noi taina puterii, ca să biruim ceea ce pentru om este de nebiruit. Căci „nici un lucru nu va fi imposibil la Dumnezeu” (Luca 1.37).

Versetul doisprezece arată ce urmări au rezultat din aceasta pentru Sara și Avraam. Dintr-un trup steril, care a depășit timpul potrivit vârstei de a naște, și dintr-un bărbat aproape mort, a ieșit o generație comparabilă la număr cu stelele cerului și cu boabele de nisip de pe malul mării. Făgăduința lui Dumnezeu, pe care o găsim în Geneza 13.16 și Geneza 15.5, și care a fost confirmată după jertfirea lui Isaac (Geneza 22.17), dovada cea mai mare a credinței lui Avraam, s-a împlinit. Dumnezeu este *credincios* (compară cu Romani 4.18-22).

„În credință au murit toți aceștia, neprimind promisiunile, ci văzându-le de departe și salutându-le și mărturisind că sunt străini și călători pe pământ. Pentru că cei care spun unele ca acestea arată clar că ei caută o patrie. Și, în adevăr, dacă și-ar fi amintit de aceea din care ieșiseră, ar fi avut timp să se întoarcă; dar acum doresc una mai bună, adică cerească; de aceea, Dumnezeu nu Se rușinează de ei, ca să fie numit Dumnezeul lor, pentru că le-a pregătit o cetate.” (11.13-16)

Aceste versete descriu însușirea generală a credinței lui Avraam, Sara, Isaac și Iacov. Era o credință care i-a făcut pe aceștia să fie străini în țara făgăduinței, fără drept de cetățenie. Ei înșiși s-au declarat ca străini (Geneza 23.4; 47.9). Și David s-a considerat străin (1 Cronici 29.15), și noi știm că acesta este și caracterul creștinului (1 Petru 2.11).

Acești patriarhi au murit în credința cu privire la lucrurile făgăduite, fără să le fi văzut. „Ei le-au salutată”, ca marinarii, care navighează spre țărmul dorit, pe care îl văd de departe. Avraam „a săltat de bucurie că va vedea ziua Mea și a văzut-o și s-a bucurat”, spune Domnul (Ioan 8.56). Desprins de lucrurile pământului și mărturisind că aici pe pământ sunt străini și călători, acești bărbați ai lui Dumnezeu au vorbit și au acționat într-un fel care arată clar că ei

erau cetățeni ai unei alte patrii. Ei nu erau acasă în țara în care și-au ridicat corturile sau din care au ieșit. Ei căutau o patrie mai bună, în afara lumii acesteia, una cerească. Să nu ne caracterizeze aceasta și pe noi, care avem o cunoaștere mult mai clară a chemării noastre cerești (Evrei 3.1; Filipeni 3.20)?

Și deoarece ei trăiau în credința în Dumnezeu și aveau înaintea ochilor ce Dumnezeu le-a dat de partea cealaltă a morții și ce El le-a pregătit în afara pământului acesta, ei au onorat pe Dumnezeu cu cea mai mare onoare. Dumnezeu nu Se rușinează de ei și Se numește pe Sine *Dumnezeul lor*: „Eu sunt Dumnezeul tatălui tău Avraam”, spune El lui Isaac, și lui Iacov îi spune: „Eu sunt Domnul Dumnezeu lui Avraam, tatăl tău, și Dumnezeul lui Isaac.” El amintește și lui Moise de aceasta: „Așa vei zice fiilor lui Israel: »Domnul Dumnezeuul părinților voștri, Dumnezeuul lui Avraam, Dumnezeuul lui Isaac și Dumnezeuul lui Iacov m-a trimis la voi«” (Geneza 26.24; 28.13; Exod 3.6,15). Și deoarece El este Dumnezeul lor, El le-a pregătit o cetate, unde El va fi cu ei ca Dumnezeuul lor, totdeauna Același. Ce răsplată era legată de credința lor! Din această realitate Isus a tras concluzia așa de remarcabilă referitoare la înviere. Acești patriarhi, morți pentru viața din lumea aceasta, trăiesc pentru Dumnezeu, pentru Dumnezeul lor, în așteptarea fericitei învieri, a momentului când făgăduința se va împlini pe deplin pentru ei (Luca 20.37,38). Acest Dumnezeu, Dumnezeul Domnului nostru Isus Hristos, este și Dumnezeul nostru. Să ne gândim și la ceea ce se spune despre biruitorul (Ioan 20.17; Apocalipsa 3.12).

„Prin credință, Avraam, când a fost încercat, l-a adus jertfă pe Isaac; și el, care își însușise promisiunile, oferea jertfă pe singurul său fiu, ca acela căruia i se spusese: „În Isaac ți se va numi sămânța!”, socotind că Dumnezeu poate să învieze chiar dintre morți, de unde, vorbind figurativ, l-a și primit” (11.17-19).

În versetele 17-22 se scoate în evidență încrederea necondiționată în puterea și credincioșia lui Dumnezeu în împlinirea făgăduințelor Sale. În cazul lui Avraam, care a jertfit pe singurul lui fiu, se vede în mod deosebit această încredere. După 25 de ani de așteptare cu răbdare, timp în care el a trăit ca străin în Canaan, Dumnezeu i-a dat acest fiu mult timp așteptat, pe când părea că orice speranță în urmași dispăruse. Isaac era bucuria tatălui său bătrân. Dumnezeu i-a zis lui Avraam cu privire la fiul său: „pe singurul tău fiu, pe care-l iubești”, și se poate înțelege că toate fibrele inimii sale erau legate cu acest fiu preaiubit. Dar înainte de toate el era acela pe care se odihnea făgăduința categorică: „în Isaac ți se va numi sămânța” (Geneza 21.12).

De aceea ce încercare a fost, nu numai pentru inima sa, ci în mod deosebit pentru credința sa, atunci când a primit ordinul să jertfească pe acest singurul fiu al său! El a trecut deja prin câteva probe de credință, dar aceasta era mai mare decât toate celelalte de până acum. Se va clătina încrederea sa? Cum va putea el împăca făgăduința divină cu porunca divină de a da la moarte pe fiul său? Credința lui s-a înălțat deasupra tuturor. El nu s-a preocupat deloc cu felul în care Dumnezeu va rezolva contradicția aparentă între făgăduința Sa și porunca Sa. Prin credință el a avut certitudinea fermă că Dumnezeu va aduce toate acestea în concordanță, că El putea și va face aceasta, chiar dacă El în acest scop va trebui să aducă pe Isaac din moarte. Și simbolic El a făcut așa.

Aceasta a devenit un simbol al învierii dintre morți, căci începând din momentul în care Avraam a ridicat cuțitul să sacrifice pe fiul său, era numai glasul atotputernic al lui Dumnezeu

care putea să oprească brațul său și să redea viața lui Isaac. Credința lui Avraam este credința în Dumnezeu care înviază morții. El a spus: „Eu și băiatul vom merge până acolo și ne vom închina și vom veni din nou la voi” (Geneza 22.5). El avea deci certitudinea că Dumnezeu va acționa într-un fel oarecare. Am văzut deja la nașterea lui Isaac că credința lui Avraam era credința în Dumnezeu, „care dă viață celor morți și cheamă cele care nu sunt ca și cum ar fi” (Romani 4.17).

„Prin credință, Isaac i-a binecuvântat pe Iacov și pe Esau cu privire la cele viitoare” (11.20).

Credința lui Isaac, care a binecuvântat pe Iacov și pe Esau, era o dovadă că pentru el lucrurile viitoare, pe care Dumnezeu le-a făgăduit, erau sigure și de încredere, căci el nu poseda nimic în Canaan. Credința apucă lucrurile care nu se văd, fără să aibă o altă bază, decât Cuvântul lui Dumnezeu. Acesta este caracterul ei.

„Prin credință, Iacov, când era pe moarte, i-a binecuvântat pe fiecare din fiii lui Iosif și s-a închinat pe vârful toiagului său” (11.21).

Viața lui Iacov era plină de greutate și disciplinări din cauza propriilor greșeli. În Iacov s-a văzut mai mult energia voinței proprii decât energia credinței sale. Vai, cât de mulți se aseamănă cu el în privința aceasta! Dar, ajuns la sfârșitul vieții sale lungi, instruit și reabilitat prin harul lui Dumnezeu, credința lui s-a arătat printr-un caracter frumos remarcabil. Cu o înțelegere, dată lui de Duhul lui Dumnezeu, el a binecuvântat pe fiecare din fiii lui Iosif, ai fiului său preaiubit, pe care Dumnezeu i l-a redat. Cu această ocazie a dat prioritate celui mai tânăr cu privire la timpurile viitoare. El a făcut-o ca străin și călător: el s-a rezemat pe toiag, cu care el a înaintat singuratic și a adorat pe Dumnezeu, care l-a păzit conform făgăduințelor Sale (compară cu Geneza 28.10-22; 32.10).

El a arătat sentimente față de țara făgăduită și a avut încredere în Dumnezeu cu privire la împlinirea făgăduințelor, prin aceea că s-a rugat să fie îngropat acolo. El voia ca osemintele lui să se odihnească acolo unde sunt osemintele înaintașilor lui. Și în final credința lui a pătruns în prorocia sa minunată despre Iosif până la Hristos, care a fost lepădat de „frații” săi așa cum a fost lepădat Iosif, dar care a fost binecuvântat înaintea lor cu binecuvântările cele mai mărețe (compară Geneza 47.31; 48; 49.22-26).

Ce sfârșit frumos, după o viață așa de zbuciumată și, se poate desigur spune, deseori așa de carnală! Iacov, zdrobit în sine însuși, a devenit un vas potrivit pentru a primi tainele lui Dumnezeu, pe care credința lui le putea acum primi în totalitate și pe deplin, fără să lege condiții de ele (compară cu Geneza 28.10).

„Prin credință, Iosif, când era pe moarte, a amintit despre ieșirea fiilor lui Israel și a poruncit cu privire la oasele lui” (11.22).

Iosif crede în ceea ce Dumnezeu a spus odinioară lui Avraam cu privire la ieșirea copiilor lui Israel din Egipt, atunci când el era pe culmea onoarei și puterii sale, într-un moment când familia lui Israel locuia în bunăstare și odihnă deplină în Egipt (Geneza 15.13,14). El se sprijină pe făgăduința dată de Dumnezeu lui Avraam, Isaac și Iacov, că El va împărții

seminței sale țara Canaan ca moștenire. Încrederea lui este mare: „Dumnezeu vă va cerceta *negreșit*”, spune el (Geneza 50.24,25) și dă porunci cu privire la oasele sale, pentru ca și ele să se poată odihni în țara făgăduită și ca el să poată lua parte la eliberarea poporului său. Și Dumnezeu a purtat de grijă ca această poruncă dată „prin credință” să fie împlinită (Exod 13.19; Iosua 24.32).

În toate aceste exemple vedem cum credința dă naștere la ascultare, la despărțire, la putere, renunțare la ceea ce este din carne, și încredere necondiționată în Dumnezeu, care se extinde dincolo de moarte.

În secțiunea următoare (versetele 23-31) vedem mai mult energia activă a credinței, pentru ca, cu toate greutatea care ar putea veni pe cale, să înainteze permanent. Ea se ține strâns de subiectul credinței și acționează în ciuda tuturor împotrivirilor venite din partea lumii. Ea nu ține cont de puterea împotrivitorilor. Ea calcă în picioare pe mai marii lumii acesteia. Credința înțelege ce are de făcut din partea lui Dumnezeu, și lasă urmările în seama Lui.

„Prin credință, Moise, după ce s-a născut, a fost ascuns trei luni de către părinții lui, pentru că au văzut că era frumos copilășul, și nu s-au temut de porunca împăratului” (11.23).

Credința părinților lui Moise arată că ei prețuiau făgăduințele lui Dumnezeu. Această credință se ridică deasupra oricărei temeri. În timpul șederii lor în Egipt, izraeliții cu toată robia lor aspră și-au îndreptat privirea spre idoli țării lor și au uitat pe Domnul, Dumnezeul părinților lor (Ezechiel 20.5-8).¹

Idolatria a fost totdeauna păcatul care a stăpânit poporul. Ei suspinau într-adevăr sub apăsarea crudă, pe care o aveau de îndurat, dar prin slujirea la idoli au pierdut și au uitat toate mângâierile, pe care ar fi putut să li le dea credința în făgăduințele divine prin speranța în eliberare.

Însă Dumnezeu atunci, ca în toate timpurile, a avut o rămășiță credincioasă. Erau fii ai lui Israel care au păstrat cu grijă credința în Dumnezeu, care le-a dat făgăduințele, și cu certitudine au crezut făgăduințele. Și părinții lui Moise aparțineau acestor credincioși. „Prin credință” ei au ascuns copilul lor timp de trei luni, în ciuda poruncii îngrozitoare a împăratului.

Ei au primit copilul lor ca pe un dar deosebit al lui Dumnezeu. Frumusețea lui deosebită, „frumos pentru Dumnezeu”, spune Ștefan (compară cu Faptele Apostolilor 7.20), avea pentru ei caracter divin. Credința lor îi face să vadă în el pe viitorul eliberator al poporului lor, și ei simt responsabilitatea lor de a-l ocroti, bazându-se pe puterea lui Dumnezeu. Ei aveau încredere în El și nu s-au temut de mânia împăratului. Credința lor a fost răsplătită, așa cum știm. Dumnezeu a ținut copilul în viață prin mijloace care numai Lui Îi stăteau la dispoziție: Moise, care prin însăși fiica lui faraon a fost salvat din apă, a fost crescut de ea în casa împăratului.

„Prin credință, Moise, când s-a făcut mare, a refuzat să fie numit fiu al fiicei lui Faraon, alegând mai degrabă să sufere răul cu poporul lui Dumnezeu, decât să

---

¹ Realitatea slujirii la idoli a lui Israel în Egipt se poate deduce și din alte locuri din Scriptură (Ezechiel 23.8,19; Iosua 24.14), și din facerea vitelului de aur, în amintirea unuia din idoli principali ai Egiptului. Că ei au uitat pe Dumnezeu, o dovedește și întrebarea lui Moise (Exod 3.13-16).

aibă plăcerea trecătoare a păcatului, socotind ocară lui Hristos mai mare bogăție decât comorile Egiptului, pentru că privea spre răsplătire.” (11.24-26)

După ce Moise a stat aproape patruzeci de ani în casa lui faraon (versetele 24-26), unde a fost instruit în toată înțelepciunea Egiptului, prin credință el a recunoscut, că dacă voia să se facă una cu poporul lui Dumnezeu, atunci trebuia să părăsească această poziție înaltă, chiar dacă providența lui Dumnezeu l-a adus în această poziție. Credința a dat naștere în inima lui la sentimente față de acest popor suferind, căruia îi aparținea, care erau în concordanță cu sentimentele lui Dumnezeu. Dar ca să vină în ajutorul poporului, el a trebuit să *aleagă* între titlul unui prinț, „să fie un fiu al fiicei lui faraon”, și apăsarea, care împovăra pe Israel, între plăcerile păcatului și ocară lui Hristos, între comorile Egiptului și răsplătirea, pe care Dumnezeu o dă credinței (versetul 6). În legătură cu aceasta ne sunt spuse trei lucruri despre Moise, care dovedesc energia credinței lui:

1. El *a refuzat* să primească onoarea de a fi numit fiul fiicei lui faraon, da, el *a renunțat* la ea, căci potrivit cu Exod 2,10 „el a ajuns fiul ei”.
2. El *a ales* mai degrabă să sufere răul cu poporul lui Dumnezeu, decât să aibă pentru un timp plăcerea păcatului. Să observăm aici, că credința recunoaște că acest popor de sclavi, care a uitat pe Dumnezeul lor, cu toate acestea este poporul Său, și că pentru Moise savurarea a tot ce poziția sa la curtea lui faraon îi oferea ca onoare și avantaje materiale, era „plăcere a păcatului”. Este păcat să fi în afara locului unde Dumnezeu vrea să aibă pe ai Săi, căci atunci nu vom fi în părtășie cu El.
3. El „*a socotit*”. El a evaluat toate lucrurile și a știut cum să le considere. O atitudine asemănătoare a avut apostolul Pavel (Filipeni 3.7-11). El a considerat ocară lui Hristos ca fiind o bogăție mult mai mare decât comorile Egiptului. Ocară, în care se afla poporul lui Dumnezeu în Egipt, era deja atunci ocară lui Hristos, căci Domnul totdeauna S-a făcut una cu ai Săi. Multe locuri din Scriptură confirmă aceasta, și credința lui Moise a înțeles aceasta. Și astăzi este așa: creștinul, care își ocupă locul împreună cu poporul lui Dumnezeu, se face una cu Hristosul batjocorit și în felul acesta *socotește* crucea ca o bogăție mai de preț decât universul întreg (Luca 9.23-25). Pavel a făcut aceasta, așa cum putem deduce din locul citat din epistola către Filipeni. Cât de mult ar trebui aceasta să ne vorbească nouă! Ocară lui Hristos, această ocară, pe care lumea totdeauna o aruncă asupra acelor care vor să fie credincioși Domnului, este o comoară, căci ea confirmă că noi Îi aparținem. Și ce valoare au comorile lumii în comparație cu acest privilegiu? Moise a privit spre răsplătire. Ea nu era în Canaanul pământesc. El niciodată nu a posedat-o. El a cunoscut numai osteneala și suferința din pustie. Ea consta pentru el, ca și pentru patriarhi, din ceva „mai bun”, care se afla în afara lumii acesteia. Credința lui a înțeles cele nevăzute, cele cerești, care se aflau în afara pământului acesta. A fost el înșelat în așteptarea lui? Nu, căci deja pe muntele transfigurării el a apărut în glorie (Luca 9.30,31). Și ce va fi pentru el, când Împărăția, despre care acea scenă este numai un model, va fi instaurată! Da, Dumnezeu este Răsplătitorul celor care Îl caută! Dacă pe drumul tău te faci una cu El, atunci stai de partea câștigătorului.

Răspata trebuie să fie într-adevăr motivația, însă nu trebuie să trăim plăcuți lui Dumnezeu pe baza socotelilor. Motivațiile pentru o viață sfântă sunt sentimentele curate dintr-o inimă care a fost câștigată prin Hristos pentru Hristos, dar răspata garantată este o încurajare pentru

credință. Despre Domnul Isus Însuși se spune: „pentru bucuria pusă înaintea Lui a răbdat crucea” (Evrei 12.2). Și apostolul Pavel jubilează în mijlocul suferințelor pentru Hristos: „de acum îmi este pusă înainte cununa dreptății, pe care mi-o va da Domnul, dreptul Judecător, în ziua aceea” (2 Timotei 4.8).

„Prin credință a părăsit Egiptul, netemându-se de mânia împăratului, pentru că a stăruit, ca văzându-L pe Cel nevăzut.” (11.27)

Patruzeci de ani mai târziu Domnul l-a trimis pe Moise din Madian, unde a fost în școala lui Dumnezeu, în Egipt. El trebuia să devină eliberatorul poporului său. În Egipt a avut a face cu faraon și cu puterea sa. Moise trebuia să scoată poporul din Egipt, și noi știm cu ce voință îndârjită faraon s-a opus cererii lui Moise, până când împăratul enervat după o nouă refuzare a zis: „Pleacă de la mine; ferește-te să-mi mai vezi fața, pentru că în ziua în care îmi vei vedea fața vei muri” (Exod 2.28).

Însă prin credință Moise a rămas statornic și nu s-a lăsat intimidat. Cu ochii sufletului a văzut pe Acela, care era de nevăzut cu ochii trupului, dar care era cu el și îl înconjură cu puterea Sa. Aceasta este ceea ce ajută pe cei credincioși în momente critice să obțină biruința. Pavel putea spune înaintea tribunalului roman crunt: „Toți m-au părăsit ... Dar Domnul a stat lângă mine și m-a întărit” (2 Timotei 4.16,17). Și El a văzut pe Cel nevăzut. Acest privilegiu nespus de mare al credinței nu este ceva numai pentru Pavel sau pentru Moise, ci pentru fiecare dintre noi. Aceasta ne face în toate „mai mult decât biruitori”.

Deci Moise a părăsit Egiptul în fruntea poporului său, fără să se teamă de mânia împăratului, căci el era întărit în credința sa. Părăsirea Egiptului este amintită aici în sensul general. Cele două versete care urmează se referă dimpotrivă la două puncte deosebite, care arată clar credința lui Moise.

„Prin credință, a ținut Paștele și stropirea sângelui, pentru ca nimicitorul întâilor născuți să nu-i atingă.” (11.28)

Credința lui Moise a ieșit în mod deosebit în evidență atunci când el a sărbătorit paștele și stropirea cu sânge. Prin aceasta a acceptat realitatea păcătoșeniei poporului, care ca și egiptenii era expus judecății. El a recunoscut că era necesar sângele unei jertfe, ca să fie cruțat, și în mod deosebit a crezut, bazat pe cuvântul Domnului, că acest sânge de pe casele izraeliților va îndepărta sabia nimicitorului. Acest sânge putea să pară fără valoare pentru ochiul natural. Cum putea sângele unui miel să fie eficient față de judecata lui Dumnezeu? Dar credința nu se bazează pe chibzuieli omenești și nu evaluează valoarea leacului prin astfel de etaloane. *Domnul* a ales acest leac. El a spus: „Eu voi vedea sângele și voi trece peste voi”. Aceasta este deplin suficient pentru credință.

Tot așa este „prin credință” și pentru noi. Sângele lui Isus, Paștele jertfit pentru noi, ajunge în chip desăvârșit, ca să îndepărteze păcatele noastre, și să abată judecata și moartea și să pună capăt la toate îndoielile noastre și la toată frica noastră. „Dacă crezi”, spune Domnul de aceea.

„Prin credință au trecut prin Marea Roșie ca pe pământ uscat, de care egiptenii, încercând s-o treacă, au fost înghițiți.” (11.29)

Acum a apărut o nouă greutate înaintea izraeliților eliberați de judecată. Valurile Mării Roșii, în care erau împinși de către armata lui faraon, le stăteau împotriva, așa că ei nu puteau părăsi Egiptul, țara robiei lor. Aceasta este moartea lor, dacă Dumnezeu nu intervine. Dar prin credința în Cuvântul Domnului (Exod 14.15,16), pentru izraeliți, care au fost deja răscumparați prin sânge, drumul morții devine uscat. Egiptenii, care nu aveau nici Cuvântul lui Dumnezeu și nici credință și în cutezanță omenească au încercat să-i prindă din urmă, sunt înghițiți de ape. Ei nu posedă mântuirea bazată pe moartea unei jertfe, așa cum posedă izraeliții. Aici se observă înainte de toate energia credinței, care a făcut ca poporul fără ezitare să intre în moarte, ca să zicem așa, ca în aceasta să găsească eliberarea. Noi însă prin credință avem parte de moartea și învierea Domnului Isus.

„Prin credință au căzut zidurile Ierihonului, după ce au fost înconjurat șapte zile.” (11.30)

Acum era vorba de a lua în posesiune țara, dar Ierihonul cu zidurile lui înalte și porțile lui tari închise se înălța înaintea poporului ca un obstacol de neînving. Cum puteau ei să distrugă acest obstacol? Prin credința în Cuvântul lui Dumnezeu, oricât de ciudat părea drumul care le-a fost indicat. Biruința depindea de Dumnezeu Însuși, trebuia să se sprijine pe El, exclusiv pe puterea Sa și nu pe mijloace omenești. Zidurile au căzut prin acțiunea acestei puteri nevăzute, pe care s-a bazat Iosua și izeaeliții care îl urmau.

Deci versetele 28-30 amintesc de trei lucruri mari:

1. de credința în stropirea cu sânge, ca să fi cruțat de judecată.
2. de credința, pentru străbaterea Mării Roșii și astfel să devii eliberat din Egipt.
3. de credința de luare în posesiune a țării făgăduite, cu toate obstacolele puse înainte.

Se vede foarte ușor cum putem aplica la noi înșine aceste trei lucruri.

„Prin credință, curva Rahav n-a pierit împreună cu cei care n-au crezut, primind iscoadele cu pace.” (11.31)

Și Rahav, curva din Ierihon, are un loc de onoare printre martorii credinței. Și cu adevărat, credința ei strălucește cu o strălucire mare. Ea se aseamănă cu credința lui Moise: Rahab s-a făcut una cu poporul Israel, prin aceea că ea a recunoscut Israelul ca fiind „poporul lui Dumnezeu”, atunci când a auzit despre minunea făcută de Domnul în favoarea lor (Iosua 2.8-11). La vestea apropierei izraeliților, înainte ca aceștia să nu fi avut nici o victorie în țară, deci în momentul când canaaniții și în mod deosebit Ierihonul stăteau în puterea lor deplină, ea s-a pus de partea lui Israel, deoarece ea a știut prin credință că Dumnezeu era cu ei: „Știu că Domnul v-a dat țara” (Iosua 2.9). Ea a acționat potrivit cu credința ei și a primit cu pace iscoadele. Ea a primit răsplătirea credinței ei: ea a scăpat de judecata care a secerat pe concetățenii ei necredincioși, a găsit un loc în mijlocul poporului (Iosua 6.25) și, după ce s-a căsătorit cu Salmon din seminția lui Iuda, a fost înscrisă chiar cu urmașii ei Boaz și David în rândul înaintașilor Domnului (Rut 4.20-22; Matei 1.5). Să observăm că credința ei este pusă în contrast cu necredința concetățenilor ei, care la fel de bine ca ea au auzit despre ce a făcut Dumnezeu pentru Israel. Și ei ar fi trebuit să creadă și în felul acesta să fi putut fi salvați.

„Și ce să mai spun? Pentru că nu-mi va ajunge timpul, istorisind despre Ghedeon, și Barac, și Samson, și Iefta, și David, și Samuel, și despre profeți, care prin credință au cucerit împărății, au împlinit dreptatea, au obținut promisiuni, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuțișul sabiei, au fost întăriți în slăbiciune, au fost puternici în război, au alungat oștirile străine.” (11.32-34)

Scriitorul nu mai intră în detalii cu privire la eroii credinței care urmează ai Vechiului Testament. El dă numai o privire de ansamblu, amintind mai întâi pe aceia a căror credință a fost dovedită prin fapte mari (versetele 32-35). Apoi vorbește despre aceia care au fost sprijiniți prin credință în încercările mari ale lor (versetele 36-38). În acestea vedem energia și perseverența credinței. Dacă autorul nu mai intră în detalii, el face aceasta nu numai pentru că îi lipsea timpul s-o facă, ci și pentru că poporul intrat în țara făgăduită a oferit exemple mai puține, în care se arată principiile credinței. Însă Dumnezeu a recunoscut și acolo credința cazurilor singulare, oriunde se găsea ea, chiar și la aceia care nu sunt numiți.

Ghedeon este numit primul între judecătorii care au eliberat poporul, ca unul care s-a încrezut în cuvântul Domnului. David, ca primul dintre împărați, și Samuel, ca primul dintre profeți. Nu ne este greu să înțelegem această ordine morală.

„Femeile i-au primit, prin înviere, pe morții lor; și alții au fost torturați, neacceptând eliberarea, ca să dobândească o înviere mai bună; și alții au fost încercați prin batjocuri și biciuiri, ba încă și lanțuri și închisoare; au fost uciși cu pietre, au fost tăiați cu ferăstrăul, au fost ispitiți, au murit uciși de sabie, au pribegit în piei de oaie, în piei de capră, lipsiți, necăjiți, chinuiți (ei, de care lumea nu era vrednică), rătăcind în pustiuri și în munți și în peșteri și în crăpăturile pământului.” (11.35-38)

„Femeile i-au primit, prin înviere, pe morții lor.” Găsim două exemple de felul acesta în istoria lui Ilie și Elisei. Credința acestor bărbați ai lui Dumnezeu în puterea Domnului a condus la acest rezultat, dar Dumnezeu a acționat și pe baza credinței care era în aceste femei. Strigătul, pe care femeia din Sarepta l-a scos, și insistența femeii sunamite la Elisei, arată clar aceasta. Să observăm în treacăt, că femeile numite și prezentate ca exemplele de credință în acest capitol nu sunt amintite ca să arate credința lor într-o slujbă făcută în public, ci acasă: Sara este în cortul ei, Rahab în casa ei. Profetesa Maria, sora lui Aaron, nu este amintită, și nici Debora, acea profetesă în umbra căreia a trăit Barac. Nu, el este numit ca exemplu.

Ce este cuprins în versetele 35-38 se referă fără îndoială la epoca prigoanelor îngrozitoare la care au fost expuși iudeii credincioși în timpul macabeilor. Așa cum știm, cărțile macabeilor nu aparțin canonului Sfintei Scripturi, dar ele relatează pe deplin despre întâmplări istorice adevărate.

„Alții au fost torturați, neacceptând eliberarea, ca să dobândească o înviere mai bună.” Aceasta este probabil o referire la cei șapte frați care au fost uciși în chinuri mari, deoarece ei au refuzat să tăgăduiască credința lor, prin aceea că așteptau o înviere care era mai bună decât eliberarea temporală. Unul dintre ei a zis împăratului care i-a omorât: „Tu ne răpești, cei drept, viața actuală, dar Stăpânitorul lumii ne va învia la o viață nouă, veșnică, dacă noi am murit pentru poruncile Lui.”

Cât de frumoasă este mărturia versetului 38! Ne este arătat cum Dumnezeu prețuiește pe martorii Săi în mijlocul unei lumi care s-a îndepărtat de El. În versetul 2 s-a spus: „Prin credință au primit mărturie cei din vechime”, și în versetul 16: „De aceea, Dumnezeu nu Se rușinează de ei, ca să fie numit Dumnezeul lor.” Aici se mărturisește că acești oameni lepădați, disprețuiți și hăituiți, care au fost priviți ca gunoi al pământului de către o lume arogantă, necredincioasă și mândră de sine, au în ochii lui Dumnezeu o valoare așa de mare, că El spune, că lumea nu era vrednică de ei.

„Și toți aceștia, primind mărturie prin credință, n-au primit promisiunea, Dumnezeu având în vedere ceva mai bun pentru noi, ca ei să nu fie făcuți desăvârșiți fără noi.” (11.39,40)

Ultimele două versete erau foarte potrivite pentru evreii credincioși, destinatarii epistolei. „Toți aceștia au primit prin credință o mărturie”, se spune aici. Credința i-a făcut plăcuți lui Dumnezeu și capabili să facă fapte mari și să suporte încercări grele. Dar „ei nu au primit promisiunea”. Ei toți au trebuit să părăsească lumea aceasta, fără să fi văzut împlinirea promisiunii. Deci ei au trăit numai prin credință. Exemplul lor trebuia de aceea să încurajeze pe evrei. În mod deosebit de aceea, pentru că ei posedau privilegiul mult mai mari decât au avut martorii credinței numiți. Dar nici aceștia și nici credincioșii care trăiau nu au fost „făcuți desăvârșiți”, aceasta înseamnă, nu au ajuns să posedze partea lor comună, gloria cerească.

Autorul se așează aici, ca și în alte locuri ale epistolei, în mijlocul credincioșilor evrei, tovarăși ai chemării cerești. El așteaptă împreună cu ei ce este mai bun, ceea ce Dumnezeu a prevăzut „pentru noi”. Acest ceva mai bun, pe care noi îl posedăm deja, sunt lucrurile cerești aduse de Domnul: intrarea în prezența lui Dumnezeu, deschisă prin jertfa Sa, cetățenia cerească, unirea noastră cu Domnul Isus, care ca Înaintemergător al nostru a intrat acolo sus. Noi toți așteptăm împlinirea gloriei. Și cei din vechime vor ajunge împreună cu noi acolo, când și Adunării îi va fi dată în afară de aceasta o parte deosebită.

Toți credincioșii adormiți în timpul Vechiului Testament și Noului Testament aparțin morților în Hristos, care vor învia la strigătul poruncitor, la glasul arhanghelului, la sunetul trâmbiței lui Dumnezeu. Atunci și credincioșii aflați în viață vor fi transformați (1 Corinteni 15.51,52), și toți împreună, începând cu primul credincios al Vechiului Testament și până la ultimul credincios al Adunării vor fi răpiți în cer și astfel vor ajunge la desăvârșire. Atunci Hristos va reveni „ca în ziua aceea să fie admirat în sfinții Săi”.

Cu privire la acele evenimente este deci de preferat să se folosească expresia „răpirea sfinților” și nu să se spună „răpirea Adunării”. Aceasta ar putea da impresia că credincioșii Vechiului Testament ar fi excluși de la aceasta. Și aceia, care „să nu fie făcuți desăvârșiți fără noi”, vor fi răpiți cu noi.

Venirea Domnului cuprinde două acțiuni: în primul rând sfinții vor fi răpiți să întâmpine pe Hristos, și apoi ei vin iarăși împreună cu El înapoi pe pământ, ca să domnească împreună cu El peste pământ.